אלמנה לכהן גדול פרק שביעי יבמות סט.

אשכחן כהנת. דפסיל לה עבד: **כולה וכה קרא יפיקא הוא.** דהא כתיב בקרא דלעיל מיניה וכת כהן ומצי למכתב אכתריה וכי תהיה אלמנה וגרושה: **אע"ג דאיכא לה זרע מיכול.** וכהמה בעלמא חסיב: **אם כן.** דהאי קרא לקולא כתיב ולאשמועינן דזרע דעובד כוכבים ועבד לא פסיל רבויי לויה וישראלית דכתיב ביה למה לי דכתב וכת קרא יתירא השתא כהנת גופה אשמועינן דלא מיפסלא בזרע עובד כוכבים ועבד לויה וישראלית מיבעיא ואי משום לאשמועינן דמי שים לו אלמנות וגירושין אפי' הכי כי אית לה זרע מיניה לא מיכול ואיצטריך למיסר לויה וישראלית האוכלת בתרומה בשביל בנה כהן דכי מיגשא לזר ויהא לה זרע ממנו לא תשוב לתרומה במיתת בעלה הא פשיטא לן דכיון דכהנת גופה מיפסלא בזרע ישראל מתרומה דבי נשא כל שכן ישראלית האוכלת בשביל בנה אלא ודאי כי רבי קרא לויה וישראלית להכי רבייה שאם אוכלת בשביל בנה ובנעלה לעובד כוכבים ועבד אפי' אין לה זרע נפסלה דלא נפקא לן מכהנת דלאמרינן לעיל (דף סח:) כהנת היא לקדש גופה כו': **ולרבי עקיבא דאמר אין קידושין תופסין.** לאדם פסול והאי כי תהיה לאיש זר דלעיל לאו משום הויה נקט ולאימרא דאין ביאת פסול פוסלת אלא כמי שראוי לקדש דהא אין קידושין לשום פסול והאי כי תהיה אם בא ללמד על ביאת פסולין אינו אלא לשון בעילה וכל הזרים אצלה כמשמע שהתא ביאתם פוסלת אפילו עובד כוכבים ועבד: **אלמנה וגרושה.** לאשמועינן עובד כוכבים ועבד למה לי: **אלמנה להחמיר כו'.** כלומר לאו למעוטי מי שים לו אלמנות וגירושין אלא לגופיה איצטריך אלמנה כדי להחמיר עליה דאי לא כתיב ה"א אלמנת ישראל והיא בת כהן תיכול ואע"ג דאית לה זרע וגרושה איצטריך לכתביה רחמנא להקל עליה ולמימר (דכי נתגרשה מישראל להקל) דכי אית לה זרע מישראל תיכול דאי לא כתביה ה"א אע"ג דאית לה זרע לא תיכול דכיון דאיפסלה מכהונה מתרומה נמי מיפסלה: **ואימא נבעלה לפסול לה אף מחזיר גרושתו.** משנישאת לאחר דהא זר הוא אצלה ותפסי לו בה קידושין אלמה תניא בהמולך (לעיל מד:) היא כשרה וולדה כשר ותוקיומנא כשרה לכהונה וכ"ש לתרומה: ה"ג **אצל דלאו זר אצלה הוא לא ליפסול.** דהא אצל מיתר אפילו בכהנת: **מקיש זרעו.** של כהן גדול מן האלמנה לו מה הוא פוסל האלמנה בביאתו מן התרומה כדילף בפרק עשרה יוחסין (קדושין דף עז.) ולא יאצל מי שהיה כשר ונתאצל וזו היא האלמנה אף זרעו האצל פוסל אשה בביאתו מן התרומה: **ואימא.** מדאפקה רחמנא בלשון כי תהיה משעת הויה לי קידש פסול את האשה פסולה עולמית ואפי' מת כאילו בא עליה: כהן גדול בביאה הוא דפסיל דכתיב (ויקרא כא) לא יאצל זרעו כשים זרע מיצאו (לעיל דף ט:) נתארמלו או נתגרשו מן הנישואין פסולות מן האירוסין כשרות: **מגרי שני.** פסול חזרו כשר לת"ק כיון דהוא פסול פוסלה בביאה לרבי יוסי לא פסיל: הכי גרסינן **מה כהן גדול כאלמנה ביאתו בעבירה ופוסל כו':** מגרי ואדומי שני ביאתן בעבירה דכתיב (דברים כג) שלישי ולא שני: **כל שאתה.** כהן נושא כמו אתה כהן נושא אלמנתו: **גר עמוני.** הוא וכנו וכן עד סוף העולם פסולין אבל כתו כשרה דקיימא לן (לקמן דף עו:) עמוני ולא עמונית. לרבי יוסי דתלי טעמא בכל שזרעו פסול הואיל ויש בזרעו פסול ולרבי שמעון דתלי טעמא בכתו לא פסיל: **מתני' והשוטה.** אפי' על ידי מופה וקדושין לא פוסל ולא מאכיל דאין קנינו קנין: **הרי אלו פוסלין.** שהרי נתאלנה בביאת פסול לה: **הרי ישראל שבא על בת כהן.** כאונס או בפיתוי שלא לשם קידושין:

עיברה

ואימא מי שיש לו אלמנות וגירושין בה בו'. תימה דבכל דוכתא לחומרא מקשינן והכא פריך דנקיט לקולא:

אם כן רבויי לויה וישראלית. תימה דהא איצטריך לרבויי לויה וישראלית לאשמועינן דחוזרת בשביל בנה כדאמרינן בסוף יש מותרות (לקמן דף פז.) ויש לומר דמשמע ליה דאיצטריך לויה וישראלית לכל מילי דאיירי קרא ולאשמועינן דכי אית לה זרע נמי מן העובד כוכבים תיכול בשביל בנה לא איצטריך כיון דאשמעינן בכהנת דקדיש גופה:

כי תהיה כי תבעל. ואם תאמר לדידיה נמי איכא לאוקומי באלמנה לכהן גדול לרבי שמעון ובבעולה לכהן גדול אפי' לרבי שבב ויש לומר דכל פסולי בהונה נפקא לן דמיפסלי בתרומה מלא יאכל לי נמי לא משמע ליה לאוקמי לאיש זר גבי כהן וא"ת ולוקמא בסוטה שבא עליה בעלה בדרך "דליכא אלא עשה דוטמאה ויש לומר דזר אצלה מעיקרא בעינן אפילו לרבי עקיבא כיון דלא הוי ממזר ומיהו קשה דלמה ליה למימר מאי כי תהיה כי תבעל בפשיטות הוה מצי למיפרך דאמאי איצטריך קרא לרבי עקיבא לעובד כוכבים ועבד דהשתא ממזר הוי מיפסלא בביאתו מיבעיא דאמר בפרק עשרה יוחסין (קדושין עה: ושם): **כהן** גדול באלמנה בביאה לחודה. דאמר בפ' עשרה יוחסין (שם דף עח. ושם) בעל לוקה משום לא יחלל ואם תאמר היא גופה מנלן דלא בעינן תרתי הא כתיב לא יקח ולא יחלל ויש לומר דלגבי ו"כהן אין להצריך קידושין דכ"ש בלא קידושין וכיון שהכן נפסל גם היא נפסלת: **ושניהם לא למדוה אלא מאלמנה לכהן גדול.** עיקר טעמא הוי מלאים זר אלא דמכ"ג באלמנה יליפינן כמאי מסתבר לאוקמי קרא ואי לאו קרא דלאיש זר ליכא למילף מקל וחומר דאלמנה שתתחלל כדפירשתי לעיל (דף טו: ד"ה מה):

והמפתה והשוטה. הא דלא תנן קטן בהדייהו דלא תקינו ליה רבנן נישואין כדקתני בגמרא (לקמן דף לו:) שוטה וקטן שנשאו כו' אמר רבי יצחק דהיינו משום דבעי למיתני בסיפא וילדה דלא מיתני ליה בקטן:

לא פוסלין ולא מאכילין. לא איצטריך לאשמועינן באונס ומפתה דאין מאכילין ומשום לא פוסלין נקטיה ואפילו לרבי אלעזר דאמר "פעמי הבא על הפנויה שלא לשם אישות עשאה זונה גרלה דלא מיפסלה בתרומה דאין זה לאיש זר: ונשאת

שזרעו פסול ופוסל אף כל שזרעו פסול פוסל רשב"ג סבר מה כהן גדול באלמנה שכל זרעו פסול ופוסל אף שכל זרעו פסול ופוסל לאפוקי עמוני ומואבי דאין כל זרעו פסול דאמר מר "עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית: **מתני'** "האונס והמפתה והשוטה לא פוסלין ולא מאכילין ואם אינן ראויין לבא בישראל הרי אלו פוסלין כיצד (ג) (ד)(היה) ישראל שבא על בת כהן תאכל בתרומה

עיברה

מי שיש לו אלמנות וגירושין בה יצאו עובד כוכבים ועבד שאין לו אלמנות וגירושין אשכחן כהנת לויה וישראלית מנא לן כדאמר [6]ר' אבא אמר רב בת ובת ה"נ בת ובת כמאן כרבי עקיבא [7]דדריש ווי אפילו תימא רבנן כולה ובת קרא יתירא הוא ואימא מי שיש לו אלמנות וגירושין בה כי לית ליה זרע קאכלה כי אית ליה זרע לא אכלה מי שאין לו אלמנות וגירושין בה אע"ג דאית ליה זרע נמי תיכול אם כן רבויי לויה וישראלית למה לי ולרבי עקיבא דאמר [8]אין קדושין תופסין בחייבי לאוין ומאי כי תהיה לאיש זר כי תיבעל אלמנה וגרושה למה לי אלמנה להחמיר עליה וגרושה להקל עליה וצריכא דאי אשמעינן אלמנה אלמנה הוא דכי לית לה זרע אכלה משום דחזיא לכהונה אבל גרושה דלא חזיא לכהונה אימא אע"ג דלית לה זרע לא אכלה ואי אשמעינן גרושה גרושה הוא דכי אית לה זרע לא אכלה משום דלא חזיא לכהונה אבל אלמנה דחזיא לכהונה אימא אע"ג דאית לה זרע נמי תיכול צריכא ואימא נבעלה לפסול לה אף מחזיר גרושתו לאיש זר אמר רחמנא מי שזר אצלה מעיקרא לאפוקי האי דלא זר אצלה מעיקרא הוא אי הכי חלל דלאו זר הוא [9] מעיקרא לא לפסול אמר קרא [1]לא יחלל זרעו בעמיו [2]מקיש זרעו לו מה הוא פוסל [3]אף זרעו נמי פוסל ואימא משעת הויה דומיא דכהן גדול באלמנה מה כהן גדול באלמנה בביאה אף האי נמי בביאה ואימא עד דאיכא הויה וביאה דומיא דכ"ג באלמנה [4]מה כהן גדול באלמנה בביאה לחודה אף האי נמי בביאה לחודה ורבי יוסי אומר כל [5]שזרעו פסול פוסל וכל שאין זרעו פסול אינו פוסל [10]מאי איכא בין ת"ק לרבי יוסי אמר ר' יוחנן מצרי שני ואדומי שני איכא בינייהו ושניהם לא למדוה אלא מכהן גדול באלמנה ת"ק סבר מה כ"ג באלמנה שביאתו בעבירה ופוסל אף האי נמי פוסל ורבי יוסי סבר כבהן גדול מה כהן גדול שזרעו פסול ופוסל אף כל שזרעו פסול פוסל לאפוקי מצרי שני [2]דאין זרעו פסול דכתיב [2]בנים אשר יולדו להם דור שלישי יבא להם בקהל ה': רשב"ג אומר כל שאתה נושא בתו אתה נושא אלמנתו וכו': מאי איכא בין ר' יוסי לרבן שמעון בן גמליאל אמר עולא גר עמוני ומואבי איכא בינייהו ושניהם לא למדוה אלא מכהן גדול באלמנה רבי יוסי סבר מה כהן גדול באלמנה

מסורת הש"ס

1) [לעיל סח:] לקמן פז.]. 2) [לעיל סח: יש"ן]. 3) [לעיל י: יש"ן]. 4) [שהיו עם הכהני חסיב כ' תיבות דלא כל"ל אלא לא יחלל זרע בעמיו שבשעת הקיוי עדיין אינו זרעו שיכונה בו ומדכתיב זרעו הוא מלילו אמר זרע לי יהו מקום זרעו לי כ"כ בעלי תוניות ע' של"ה דף שנב ד"ה ענין היקש]. 5) קידושין עד:. 6) קידושין עה.]. 7) [לקמן עו: עז. עח: קידושין מו: עה. מנחות ז: חולין סב:]. 8) ס"ח ל"ב. 9) ל"ל כן רש"ל. 10) [לעיל נט:].

תורה אור השלם

1. וְלֹא יְחַלֵּל זַרְעוֹ בְּעַמָּיו כִּי אֲנִי יְיָ מְקַדְּשׁוֹ: ויקרא כא טו
2. בָּנִים אֲשֶׁר יִוָּלְדוּ לָהֶם דּוֹר שְׁלִישִׁי יָבֹא לָהֶם בַּקָּהָל יְיָ: דברים כג ט

גליון הש"ס

תוס' ד"ה בי תהיה ובו' הליבא אלא עשה. עיין לעיל דף יח ע"ב תד"ה מאי נפתרה:

הגהות הב"ח

(א) גב' אי הכי אלא דלאו זר היא לא ליפסול כנ"ל ותיבת מעיקרא נמחק: (ב) כמשנה מלך הרי ישראל:

עין משפט נר מצוה

לו א מיי' פי"ח מהל' איסורי ביאה הלי' ה סמג לאוין קמ"ח טוש"ע אה"ע סימן ו סעי' ח: לח ב מיי' פי"ז שם הלי' ג סמג לאוין קיב: לט ג מיי' פי"ב שם הלי' יט סמג לאוין קיב קנח טוש"ע שם סי' ד סעי' ג: מ ד מיי' שם פי"ח טוש"ע שם סעי' כ: מא ה מיי' פי"ח מהל' תרומות הלי' יג טוש"ע סי' שלא:

מוסף רש"י

מי שיש לו אלמנות וגירושין בה. כגון ישראל, הוא דכי מת חדש אין לה ושבה אל בית אביה וגו' (לעיל מח.) דאיכא פיסלה בביאתו מלגאוב (קדושין עה. ומומה כג.), שאין לו אלמנות וגירושין. שלא תפסו לה בה קדושין, וכשמת אין שם אלמנות עליה (סוטה שם). ולר' עקיבא דאמר אין קדושין תופסין בחייבי לאוין. אין קדושין תופסין לאשה המאורה על המקדשה בלאו ורבנן פליגי עליה ואמרי בחייבי כריתות היא דלא תפסי אבל בחייבי לאוין תפסי (שם ד"ה). בהמולך (מד:) בבריתא המחזיר גרושתו ר"ש אומר אין לו בה קדושין (כתובות נט:), אי: דקתני (לעיל ב:) הלן ועשה בה מאמר אין לאחר חליצה כלום אומר אין המאמר תופס בה דקס ליה בשמא בלא יבמה, ואמר בגמרא (נב:) תניא רבי אומר אין הזרים אלו לרבי אמורים אלא לרבי ר"ע שהיה עושה חליצה בעריה (קדושין שם.). מה הוא פוסל. דסכן גדול הבא על האלמנה פוסל מן הכהונה ומן התרומה. דיליף לה מלא יחלל, שני חילולין כמשמע, שמחלל לאוהה ואת הולד (שנהדרין נא.). מצרי שני ואדומי שני איכא בינייהו. לתנא קמא כל מצרי שהם האסור בקהל קאמר ואפילו שני, ומיהו אליבי לאו מצרי קרי ליה דישראל מעלית הוא (קדושין עה.). מכהן גדול באלמנה. שמצינו שמחללה בביאתו כדילפינן לה מלא יחלל, שני חילולין כמשמע מדלא כתיב לא יחל, אחד לה ואחד לזרעו, ופוסל את אשה בביאתו (שם). אף האי נמי פוסל. ומצרי שני ביאתו בעבירה הוי (שם). בר עמוני ומואבי איכא בינייהו. לר' יוסי פוסל דהא יש מזרעו שהוא פסול, שהאכרים לאוריים ליפוי עולם, ולר' שמעון הואיל ויבא בכרה, דעמוני ולא עמונית, אלמנתו נמי כשרה (שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com